

Ocena działania przeciwswiądowego szamponu z owsem, aloesem i mocznikiem u psów z suchością skóry (kserozą) wywołaną przez atopowe zapalenie skóry

The assessment of the antipruritic action of shampoo containing oats, aloe vera and urea in dogs with xerosis as a result of atopic dermatitis

Streszczenie

Atopowe zapalenie skóry psów jest chorobą przewlekłą przebiegającą ze świądem i suchością skóry o różnym nasileniu. Produkty kosmetyczne w postaci szamponów mogą grać ważną rolę w zwalczaniu suchości skóry oraz zmniejszaniu nasilenia świądu. Celem przeprowadzonego badania była ocena działania przeciwswiądowego szamponu z owsem, aloesem i mocznikiem. Do grupy badanej zakwalifikowano 12 psów różnych ras w wieku od 1 do 4 lat, natomiast grupę kontrolną stanowiło również 12 psów w wieku od 1 do 5 lat.

Słowa kluczowe

suchość skóry, kseroza, atopowe zapalenie skóry, świąd

Abstract

Atopic dermatitis in dogs is a chronic disease with itching and dryness of the skin of varying severity. Cosmetic products in the form of shampoos can play an important role in combating dryness of the skin and reducing the severity of pruritus. The aim of the study was to assess the antipruritic action of shampoo with oats, aloe vera and urea. To a test group were enrolled 12 dogs of various breeds aged 1 to 4 years, while the control group also consisted of 12 dogs aged 1 to 5 years.

Keywords

xerosis, atopic dermatitis, pruritus

Atopowe zapalenie skóry psów (AZS) jest chorobą przewlekłą przebiegającą ze świądem o różnym nasileniu. Dodatkowo świąd jest potęgowany stałą suchością skóry, do której są predysponowane chore na atopię zwierzęta (5, 6). Produkty kosmetyczne w postaci szamponów odgrywają ważną rolę w leczeniu atopowego zapalenia skóry u psów (2). Wiele opublikowanych badań wskazuje na ich skuteczność, badania takie opierają się na ich mechanizmie działania, sposobie penetracji. Stosowane są również różne metodologie badań (2,3). Głównymi celami stosowania szamponoterapii w AZS jest odbudowanie zachwianej bariery skórnej typowej dla tej dermatozy oraz zmniejszenie świądu, jak również zapobieganie powikłaniom w postaci nadkażeń bakteryjnych i grzybiczych (2, 6). Poprzez kąpiele w wodzie z zastosowaniem odpowiednich szamponów usuwane są alergeny i mikroorganizmy, nawilżana jest skóra oraz dostarczane są do niej składniki o działaniu przeciwswiądowym. Dużą rolę odgrywa również temperatura wody, która jest używana do kąpiele. Zbyt gorące kąpiele nasilają suchość skóry oraz świąd i mogą spowodować nawroty zapalenia (3). Suszenie zwierzęcia powinno również być przeprowadzane bardzo ostrożnie, z zastosowaniem delikatnych ręczników i bez

pocierania. W celu zwalczania suchości skóry oraz zmniejszenia nasilenia świądu najczęściej stosowane są produkty o właściwościach kojących, łagodzących i nawilżających zawierające w swoim składzie wyciąg z owsa, aloes, mocznik i alantoinę (1). Wyciąg z owsa jest dodawany do różnorodnych preparatów przeciwswiądowych, jednak jego dokładny mechanizm działania nie jest jeszcze poznany. Uważa się, że może hamować syntezę prostaglandyn i mieć właściwości nawilżające. Produkty zawierające aloes są również szeroko stosowane w leczeniu chorób skóry u psów. Aloes ma działanie przeciwswiądowe, przeciwbakteryjne i przeciwgrzybicze. Dodatkowo może usprawniać proces gojenia się skóry ze świądem. Stosowanie szamponów zawierających aloes zapewnia ochronę skóry przed nawracającymi infekcjami (1-3). Mocznik jest obecny w naskórku, jest produkowany głównie przez gruczoły potowe i jest jednym z higroskopowych składników warstwy rogowej. Mocznik ułatwia usuwanie łusek, odnowę keratocytów i jest substancją nawilżającą dla naskórka. Rozbija połączenia wodorowe w łańcuchach białkowych, przez co modyfikuje ich przyleganie. W konsekwencji w wyższym stężeniu mocznik ma działanie keratolityczne. W niższych stężeniach sprzyja wiązaniu wody w naskórku. Jest hi-

groszkopowy i powoduje, że komórki naskórka stają się bardziej hydrofilne. Alantoina ułatwia gojenie mikrouszkodzeń skóry, łagodzi objawy łojotoku i łuszczenia, dodatkowo działa przeciwzapalnie, ściągająco i przyspiesza regenerację skóry (3).

Cel badania

Celem przeprowadzonego badania była ocena działania przeciwświądowego szamponu z owsem, aloesem i moczniakiem u psów z suchością skóry (kseroza) wywołaną przez atopowe zapalenie skóry.

Materiał

Do grupy badanej zakwalifikowano 12 psów różnych ras w wieku od 1 do 4 lat, natomiast grupę kontrolną stanowiło również 12 psów w wieku od 1 do 5 lat. Średnia wieku w grupie testowej wyniosła 2,42, a w grupie kontrolnej 2,50. Średnie te nie różniły się istotnie statystycznie. Rozkład wieku uznano za normalny w obu grupach. Dokładną charakterystykę pacjentów z obydwu grup przedstawiają

Nr	Rasa	Wiek
1.	york	3
2.	jack russel terrier	3
3.	whwt	4
4.	york	3
5.	whwt	2
6.	beagle	2
7.	beagle	1
8.	ON	2
9.	labrador	3
10.	golden retriever	1
11.	mix	1
12.	mix	4

Tab. 1. Grupa badana 12 psów

tab. 1 i 2. U wszystkich 24 psów rozpoznano atopowe zapalenie skóry na podstawie spełnienia kryteriów diagnostycznych atopowego zapalenia skóry wg Favrot (5, 6). U wszystkich psów biorących udział w badaniu przeprowadzono wcześniej alergiczne testy śródskórne, w których wykazano nadwrażliwość

Nr	Rasa	Wiek
1.	mix	2
2.	mix	3
3.	whwt	3
4.	york	1
5.	ON	1
6.	ON	3
7.	labrador	2
8.	maltańczyk	2
9.	maltańczyk	4
10.	beagle	2
11.	whwt	5
12.	york	2

Tab. 2. Grupa kontrolna 12 psów

na alergeny roztoczy kurzu domowego i roztoczy magazynowych. Nie wykazano u nich nadwrażliwości na alergeny sezonowe. Poprzez zastosowanie hydrolizowanych diet eliminacyjnych trwających przez co najmniej 8 tygodni wykluczono alergię pokarmową. Psy otrzymywały comiesięczną profilaktykę ▶

reklama ■

dr Seidel

Nauka w trosce o zdrowie zwierząt

Szampon z wyciągiem z owsa i aloesu

przeciwświądowy

Laboratorium DermaPharm Sp. z o.o.,
 ul. Człuchowska 12a, 01-100 Warszawa
 e-mail: dermapharm@dermapharm.com.pl,
www.dermapharm.com.pl

dr Seidel

VAS	Grupa badana				Grupa kontrolna			
	N	Średnia	Odchylenie standardowe	Błąd standardowy średniej	N	Średnia	Odchylenie standardowe	Błąd standardowy średniej
Dzień 1.	12	5,83	1,642	0,474	12	5,17	1,467	0,423
Dzień 7.	12	4,25	1,815	0,524	12	4,67	1,435	0,414
Dzień 14.	12	3,42	1,240	0,358	12	4,58	1,676	0,484
Dzień 21.	12	3,42	1,311	0,379	12	4,83	1,697	0,490
Dzień 28.	12	2,75	0,965	0,279	12	4,83	1,899	0,548
Dzień 35.	12	2,50	0,905	0,261	12	4,75	1,765	0,509
Dzień 42.	12	2,58	1,165	0,336	12	4,42	1,240	0,358

Tab. 3. Średnie wartości skali VAS oraz odchyłeń standardowych w obydwu grupach w poszczególnych dniach badania

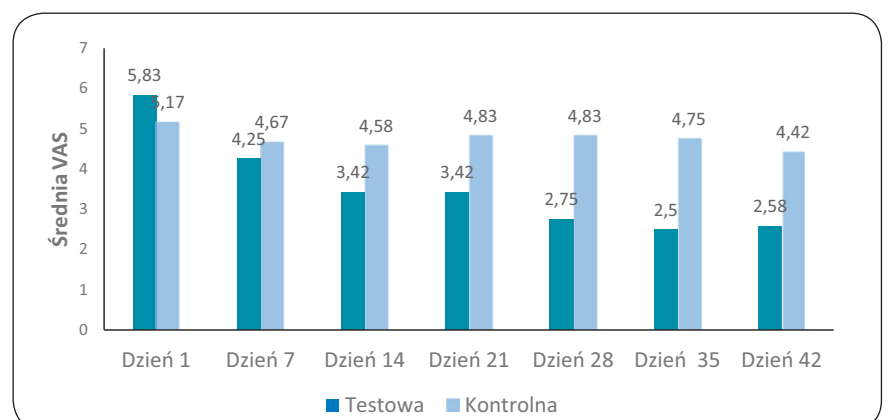
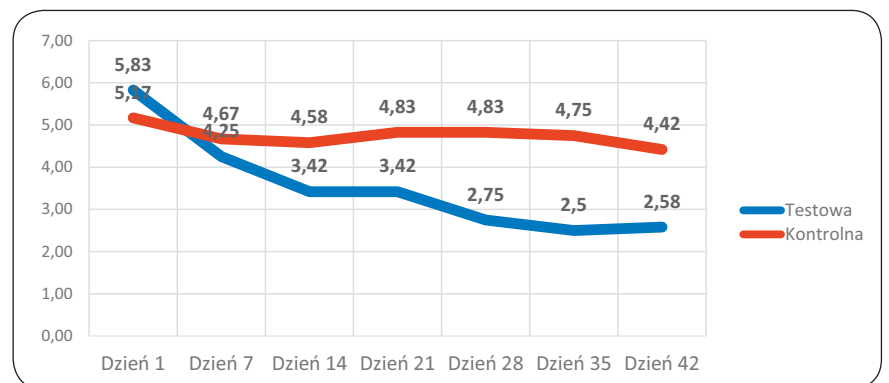
▶ przeciw pchłom i kleszczom w postaci preparatów *spot on* zawierających fipronil. Psy nie otrzymywały żadnych leków ogólnoustrojowych ani miejscowych co najmniej przez 4 tygodnie przed rozpoczęciem badania. U psów badaniami cytologicznymi wykluczono również powikłania atopowego zapalenia skóry w postaci ropowic i malaseziozy. Jedynymi objawami atopowego zapalenia skóry u psów biorących udział w badaniu (zarówno w grupie badanej, jak i kontrolnej) były: rumień, suchość skóry oraz świąd o średnim lub niskim nasileniu. Badanie było przeprowadzone w lipcu i sierpniu w czasie mniejszego narażenia zwierząt na kontakt z roztozcami kurzu domowego.

Metodyka badania

U wszystkich psów z grupy badanej były przeprowadzane cotygodniowe kąpiele w szamponie zawierającym owies, aloes i mocznik. Kąpiele były przeprowadzane w Klinice Weterynaryjnej przez wcześniej przeszkolony personel według następującej procedury. Kąpiele były wykonywane pod prysznicem w bieżącej wodzie o temperaturze około 32°C. Psy były moczzone, następnie nakładano szampon, delikatnie spieniano i po około 1-2 minutach i spłukiwano. Następnie przeprowadzano drugą „właściwą” kąpiel w szamponie i tym razem pozostawiano zwierzę w pianie przez 8 minut. Po upływie tego czasu piana była spłukiwana. Skóra i włosy były delikatnie osuszane bez pocierania jednorazowymi ręcznikami fryzjerskimi. Psy były suszone na wolnym powietrzu lub w ciepłym pomieszczeniu. Nie stosowano suszarek do włosów. Psy z grupy kontrolnej nie były

poddawane żadnym kąpielom przez okres trwania badania. Badanie trwało przez 42 dni (siedem tygodni). Właściciele psów z grupy badanej i grupy kontrolnej co siedem dni oceniali nasilenie świądu w skali VAS (Visual Analog Scale) w specjalnie przygotowanej do tego ankiecie. Ocena nasilenia świądu odbywała się w dniu następującym po każdej kąpeli. Określanie natężenia świądu za pomocą wizualnej skali analogowej polegało na zaznaczeniu przez właściciela punktu

na linii o długości 10 cm, gdzie wartości 0 przypisywano całkowity brak świądu, a 10 – najsilniejszy świąd, jaki można sobie wyobrazić. Wyrażenie nasilenia świądu w wartościach numerycznych pozwala na porównywanie świądu w badaniach kontrolnych u pojedynczego pacjenta, jak i porównaniach międzyosobniczych. Metoda ta, ze względu na swoją prostotę oraz uniwersalne zastosowanie, jest jednym z najpowszechniej stosowanych narzędzi pomiaru natężenia dolegliwo-

Ryc. 1 i 2. Porównanie wyników punktowych skali VAS w grupie badanej i grupie kontrolnej w poszczególnych dniach badania

Grupa testowa – różnica średnich VAS między 42. i 1. dniem badania jest istotna statystycznie.

Grupa kontrolna – różnica średnich VAS między 42. i 1. dniem badania jest istotna statystycznie

VAS	Grupa testowa			Grupa kontrolna		
	Test t dla prób zależnych	t	df	Istotność (dwustronna)	t	df
Dzień 1. – dzień 7.	6,917	11	0,000	2,171	11	0,053
Dzień 7. – dzień 14.	3,079	11	0,010	0,364	11	0,723
Dzień 14. – dzień 21.	0,000	11	1,000	-1,000	11	0,339
Dzień 21. – dzień 28.	2,602	11	0,025	0,000	11	1,000
Dzień 28. – dzień 35.	1,915	11	0,082	0,192	11	0,851
Dzień 35. – dzień 42.	-0,561	11	0,586	1,483	11	0,166

Tab. 4. Różnice pomiędzy kolejnymi ocenami świądu w skali VAS

ści świądowych u psów. W celu opisu badanej próby i wyników testu zastosowano statystyki opisowe: średnią arytmetyczną i odchylenie standardowe. Dodatkowo wykonano także testy Shapiro-Wilka normalności rozkładów wyników skal (test normalności zalecany przy próbach poniżej 50 przypadków). Istotność różnic średnich testowana za pomocą testu t. Jako kryterium istotności przyjęto $p < 0,05$. Do obliczeń wykorzystano program IBM SPSS w wersji 21.

Wyniki badania

W badanej grupie średnie nasilenie świądu w skali VAS w pierwszym dniu badania wynosiło 5,83. Już po pierwszej kąpieli stwierdzono jego spadek do 4,25 w 7. dniu badania. W dniach 14. i 21. średnia wynosiła po 3,42 punktu. W kolejnych dniach odnotowano kolejne spadki VAS do 2,75; 2,50 oraz 2,58 w kolejno dniach: 28., 35. i 42. badania. W grupie kontrolnej nie stwierdzono spadku średniego nasilenia świądu w skali VAS. W pierwszym dniu badania wynosiło ono 5,17, a w następnych dniach – kolejno: 4,67; 4,58; 4,83; 4,83; 4,75 oraz 4,42. Wartości odchylen standardowych w obydwu grupach i w poszczególnych dniach badania zostały przedstawione w tab. 3.

W badanej grupie różnica średniego nasilenia świądu w skali VAS pomiędzy ostatnim a pierwszym dniem badania jest istotna statystycznie. W przypadku różnic pomiędzy pomiarami w kolejnych dniach badania w przypadku grupy badanej w kolejnych dniach obserwowano mniejsze średnie wartości VAS, z wyjątkiem dnia 21., gdzie wartość była taka sama jak w dniu 14.

W przypadku grupy kontrolnej brak było wyraźnego trendu spadkowego, a kolejne różnice nie były istotne statystycznie. Ryc. 1 i 2 przedstawiają porównanie wyników punktowych skali VAS w grupie badanej i grupie kontrolnej w poszczególnych dniach badania, natomiast tab. 4 przedstawia różnice pomiędzy kolejnymi ocenami świądu w skali VAS.

Wnioski

W grupie psów poddawanych cotygodniowym kąpielom obserwowano stały spadek wartości VAS w kolejnych dniach badania, natomiast w grupie kontrolnej nie stwierdzano wyraźnego trendu. Co prawda średnia wartość końcowa w grupie kontrolnej (dzień 42.) różniła się istotnie statystycznie od wartości początkowej (dzień 1.), ale w trakcie poszczególnych ocen w kolejnych tygodniach obserwowano zarówno spadki, jak i wzrosty wartości średnich VAS (nieistotne statystycznie). Od 21. dnia badania (3 tygodnie po rozpoczęciu kąpieli) zaobserwowano istotnie różne średnie wartości VAS w grupie testowej i kontrolnej (w dniu rozpoczęcia badania różnice były nieistotne). Podsumowując, można stwierdzić, że stosowanie cotygodniowych kąpieli w szamponie zawierającym owies, aloes i mocznik istotnie zmniejszyło stopień odczuwanego świądu u psów z atopowym zapaleniem skóry. Obniżanie uczucia świądu było obserwowane u wszystkich psów w grupie badanej niezależnie od rasy, wieku czy masy ciała. W grupie kontrolnej, w której psy nie były poddawane kąpielom, nie zaobserwowano zmniejszenia odczucia świądu. Uzyskane wyniki powyższego badania wskazują na to,

że badany szampon z owsem, aloesem i mocznikiem jest bardzo dobrą opcją terapeutyczną w kontroli świądu i suchości skóry u psów z atopią i może być stosowany jako leczenie wspomagające w przypadku atopowego zapalenia skóry u psów. Większość właścicieli uznała, że powtarzane aplikacje szamponu były skuteczne w zwalczaniu świądu i dobrze tolerowane przez zwierzęta. □

Piśmiennictwo

1. Besignor E., Pin D., Bourdeau P.: *Evaluation d'un protocole alternant shampoing et mousse dans les dermatites allergiques canines: essai multicentrique randomize, controle en simple insu.* „Prat. Med. Chir. Anim. Comp.”, 2013; 48; 49-55.
2. Carlotti D.N.: *The art of shampoos in veterinary dermatology: treatment and prevention strategies.* Symposium on Skin Biology and Innovations in Dermatology, Juan Les Pins, 22, 2003.
3. Loflath A., i wsp.: *The efficacy of a commercial shampoo and whirlpooling in the treatment of canine pruritus – a double blinded, randomized, placebo – controlled study.* „Vet. Dermatol.”, 2007; 18: 427-31.
4. Mueller R.S., Bergvall K., Besignor E., Bond R.: *A review of topical therapy for skin infections with bacteria and yeast.* „Vet. Dermatol.”, 2012; 23: 330-362.
5. Olivry T., DeBoer D., Favrot C. et al.: *Treatment of canine atopic dermatitis: 2015 updated guidelines from the International Committee on Allergic Diseases of Animals (ICADA).* „BMC Veterinary Research”, 2015; 11: 210.
6. Pucheu-Haston C.M., Eisenschenk M.N.C., Bizikova P., et al.: *Introduction to the review articles by ICADA on the pathogenesis of atopic dermatitis in dogs.* „Veterinary Dermatology”, 2015; 26: 77-78.

dr n. wet. Dorota Pomorska-Handwerker
Lubelska Poliklinika Weterynaryjna s.c.
20-718 Lublin
al. Kraśnicka 89